

5. *Loti Pierre Le livre de la pitii et de la mort* [Texte] / Pierre Loti. – Paris, 1891. – Mode d'accis : <http://www.gutenberg.org/ebooks/36814>.

Стаття надійшла до редколегії 18.04.16

О. В. Савич, студ.
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

АВТОГРАФИЧЕСКИЙ И АВТОФИКЦИОНАЛЬНЫЙ МОДУСЫ ПИСЬМА ПЬЕРА ЛОТИ

Анализируются автофикциональный и автографический модусы письма Пьера Лоти на примере его романа "Книга милосердия и смерти".

Ключевые слова: автофикциональное, автография, раннемодернистский роман.

О. V. Savych, Student
Taras Shevchenko National University of Kiev

AUTOGRAPHICAL AND AUTOFICTIONAL MODES OF PIERRE LOTI'S WRITING

The article analyzes autographical and autofictional modes of Pierre Loti's writing in the novel "Le livre de la pitii et de la mort".

Keywords: autofictional, autography, early modernist novel.

УДК 83.0

В. В. Соловій, асп.
Институт філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

МОЖЛИВОСТІ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ АНАЛІЗУ РИТМУ ВІРШОВОГО ТВОРУ

Присвячено аналізу окремих комп'ютерних додатків, що можуть стати корисними для дослідження метрико-ритмічних особливостей поезії. Наведено приклади роботи з відповідними комп'ютерними програмами, а також розглядаються можливі перспективні шляхи для їхнього застосування.

Ключові слова: метрика, ритміка, комп'ютерна програма.

У 1960 році французький дослідник Поль Дельбує написав працю "Ройсьеетсонорітїс", у якій довів, що звукова організація вірша може ефективно впливати на слухача (зокрема й на підсвідомому рівні) [3]. На жаль, вітчизняне наукове товариство цю

роботу досі не помітило. Принаймні, її немає в перекладах ні російською, ані українською мовами. Здається, що переклад праці відомого науковця з такою претензійною назвою зараз просто необхідний – вітчизняна віршознавча наука могла б отримати два перспективні вектори руху незалежно від результатів наукового аналізу вищезазначеної праці. Спростування теорії науковця Поля Дельбуа мало би значення для заперечення хибних, а часом і фантастичних теорій досліджень ритмосемантики

З другого ж боку, у випадку підтвердження теорії Поля Дельбуа ми могли б отримати новий перспективний шлях розвитку для віршознавства з чудовими практичними результатами.

Вищеназвана наукова робота ХХ ст. у столітті ХХІ стала поштовхом до створення Є. І. Бойчук та Н. І. Кожемякіним відповідної комп'ютерної програми для аналізу віршового ритму – "Rythmanalyse" ("Анализритмафранцузскоготекста") [1]. Приклад роботи з нею представлений у статті російських науковців Є. І. Бойчука та С. А. Марухіної "Использование компьютерного приложения "Rythmanalyse" для анализа некоторых фоностилистических средств ритмизации поэтического текста (на материале французской поэзии)", де наводяться такі висновки: "Безумовно, трактування звукосмислової відповідності суб'єктивне, проте це один із способів проникнути в ідею віршованого тексту, розкрити авторський задум, відчутти настрій твору. Ритміка вірша, що реалізується за допомогою описаних вище засобів (як одних із багатьох), є опорним елементом звуковиражальної організації твору. Одним з допоміжних технічних засобів такого аналізу може слугувати представлена вище комп'ютерна програма Rythmanalyse, яка в багато разів підвищує ефективність роботи з текстом, прискорюючи і спрощуючи її, а також виключає вплив людського чинника" [1, с. 150].

Вітчизняна наука теж не позбавлена певних можливостей використання комп'ютерних технологій для аналізу віршового ритму. Єдиним вітчизняним спеціалізованим комп'ютерним додатком для аналізу віршового ритму є програма "Ритм в мені", розроблена програмістом з міста Суми Сергієм Зігулею [4]. Наперед зазначимо, що програма досить неточна, стан розробки видається скоріше як початковий. Причини цього насамперед

слід шукати в некомерційності цього задуму розробником програми, а значить – у недостатньому фінансуванні проекту і повільності темпів оновлення.

"Ритм в мені" первісно орієнтована на допомогу молодим авторам-початківцям, які працюють в руслі силабо-тонічної поезії і мало обізнані з теорією метрики і ритміки. Функціональні можливості програми роблять її корисною не тільки для початківців, а й для професійних дослідників, оскільки значно спрощують процес роботи над віршовим матеріалом.

У базі даних програми закладено два основні словники, що допомагають розрізняти наголошеність словоформ – російський на 141 000 слів (2 677 000 словоформ) та український на 135 000 слів (1 936 000 словоформ). Автор програми врахував можливість і окремих випадків ненаголошеності службових слів у віршовому рядку. Окрім того, користувач програми має можливість доповнювати і редагувати словники власноручно, а також виправляти і фіксувати помилки програми відповідно до власних переконань. Комп'ютерний додаток "Ритм в мені" здатен аналізувати поетичні тексти українською та російською мовами з урахуванням таких можливостей:

- ✓ перевірка ритмічності віршів
- ✓ визначення віршового розміру;

римвники:

український на 135 000 слів (1 936 000 словоформ),
російський на 141 000 слів (2 677 000 словоформ);

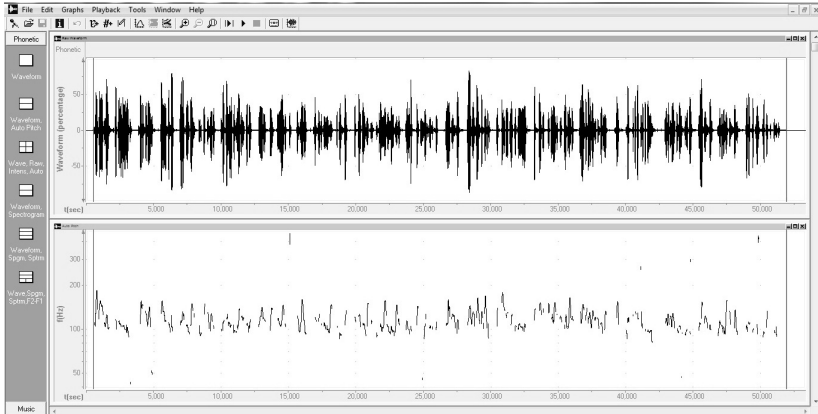
- ✓ розмітка римування;
- ✓ перевірка правопису;
- ✓ словники (український, російський);
- ✓ ведення словників користувача;
- ✓ кількість складів у рядку;
- ✓ сервіс для роботи з віршами з інтернету

(<http://lukom.org/blog/uk-rhyme-selection-problem>).

Виправлений чистовий результат роботи з програмою "Ритм в мені" має такий вигляд для прикладу наведено вірш автора цієї публікації):

Тут на вістрі очей помираючі сосни сичать	--/--/--/-- А анап	Тут	на	віс-	трі	о-	Чей	по-	ми-	ра-	ю-	чі	сос-	ни	си-	чать
Пророста приморо- жене світло	--/--/--/- В анап	Про-	рос-	та	при-	мо-	ро-	же-	не	світ-	ло					
Восени зустрічаєш померлих дівчат	--/--/--/-- / С анап	Во-	се-	ни	зус-	трі-	ча-	єш	по-	мер-	лих	дів-	чат			
Коси їхні лоскочуть мертве повітря	--/--/--/- D	Ко-	си	їх-	ні	лос-	ко-	чуть	мер-	тве	по-	віт-	ря			
Восени ти цілуєш померлих дівчат	--/--/--/-- / С анап	Во-	се-	ни	ти	ці-	лу-	єш	по-	мер-	лих	дів-	чат			
Дощ пошерхлі тугі омиває коліна	--/--/--/--/- Е анап	Дощ	по-	шер-	хлі	ту-	Гі	о-	ми-	ва-	є	ко-	лі-	на		
Це омріяна смерть без запаху тліну	--/--/--/- F	Це	ом-	рі-	я-	на	Смерть	без	за-	па-	ху	тлі-	ну			
І без подиху губ що мовчать	--/--/--/- С анап	І	без	по-	ди-	ху	губ	що	мов-	чать						
До весни холод мертвих забутих дівчат	--/--/--/-- / С анап	До	вес-	ни	хо-	лод	мер-	твих	за-	бу-	тих	дів-	чат			
Буде жити на стінах кімнати	--/--/--/- G анап	Бу-	де	жи-	ти	на	сті-	нах	кім-	на-	ти					
І тобі не забутись не довмирати	--/--/----/- G	І	то-	бі	не	за-	бу-	тись	не	до-	вми-	ра-	ти			
Лише тліти і чути як сосни сичать	--/--/--/-- / С анап	Ли-	ше	тлі-	ти	і	чу-	ти	як	сос-	ни	си-	чать.			

XXI століття ознаменувало появу двох нових типів поезії: "для слуху" та "для зору". Передбачив таку тенденцію у літературі ще М. Гаспаров, щоправда, учений занепокоєно поставився до нових виражальних форм поезії: "...глухий кут розвитку сучасного вірша – це розвиток тенденцій вільного вірша до граничної крайності. Це призводить до створення ще двох нетрадиційних віршових форм: віршів для слуху та віршів для зору" [2, с. 262]. Популярними, зокрема і в Україні, останнім часом стали фестивалі слему, т. зв. реп-батли тощо. Поезія, досить часто високохудожня, на таких заходах призначена суто для декламації, однак, найчастіше втрачає свою художню привабливість залишаючись фіксованою як письмовий текст. Віршознавці досі не звертали належно уваги на ритміку такого типу поезії, але за умови поглибленого її дослідження може виникнути величезна проблема – паперовий варіант є лише однією з граней самобутності такого віршування, що ніяк не може передати повноту авторського задуму. Для науковця необхідним залишається в такому випадку фіксування ритму віршового тексту саме в момент його проголошення. На допомогу тут можуть прийти комп'ютерні додатки, що дають змогу аналізувати розмовний ритм, представлений в якості аудіозапису. Комп'ютерних програм такого спрямування є безліч з різного рівня функціональними характеристиками. Для прикладу торкнемось лише однієї із них – найдоступнішої і давно визнаної лінгвістами, – програми "Speech Analyzer" [5]. Цей комп'ютерний додаток дає змогу візуалізувати текст у формі звукової хвилі, що показує зміну амплітуди звукового коливання в часі. Звичайно, частота звукових коливань людської мови є високою, тому для початківця візуалізовані звуки можуть здаватися суцільними. Досвід роботи з програмою дає змогу розрізняти різні звуки, особливо голосні. Візуалізація дає можливість оцінити насамперед тимчасові характеристики, такі як тривалість голосних, характеристики гучності (інтенсивність), наприклад, логічний наголос і частотні складові звуку. Можемо зафіксувати і проаналізувати унікальність малюнку кожної ритмічної одиниці, тобто досліджувати ритм віршового твору не лише схематично, а й у його реальному вираженні. Для прикладу ритм вірша Василя Симоненка "Де зараз ви, кати мого народу?" з голосу самого автора у програмі "Speech Analyzer" матиме такий вигляд:

Комп'ютерних додатків, спрямованих на дослідження ритміки поезії, а особливо її ритмосемантики, сучасними програмістами напрацьовано достатньо. На жаль, більшість із них не орієнтовані саме на україномовну поезію, а тому малоєфективні в роботі для вітчизняних науковців. Проте перспективними видаються пошуки нових, нетрадиційних підходів до аналізу ритму віршового твору. Українська віршознавча наука, як показано вище, теж не позбавлена потенційних комп'ютерних можливостей ХХІ століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бойчук Е. И., Марухина С.А.* Использование компьютерного приложения "Rythmanalyse" для анализа некоторых фоностилистических средств ритмизации поэтического текста (на материале французской поэзии) // Ярославский педагогический вестник – 2014 – № 3 – Том I (Гуманитарные науки).
2. *Гаспаров М.* Очерк истории европейского стиха / Михаил Гаспаров. – М. : Наука. 1989. – 302 с.
3. *Delbouille, P.* Poésieetsonorités / P. Delbouille. – Paris, 1961. – 267 p.
4. <http://www.ritimnme.ru/pro-programu-ukr>.

Стаття надійшла до редколегії 12.04.16

В. В. Соловий, асп.

Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

ВОЗМОЖНОСТИ СОВРЕМЕННЫХ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ АНАЛИЗА РИТМА СТИХОТВОРНЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ

Посвящена анализу отдельных компьютерных приложений, которые могут стать полезными для исследования метрико-ритмических особенностей поэзии.

Приводятся примеры работы с соответствующими компьютерными программами, а также рассматриваются возможные перспективные пути их применения.

Ключевые слова: метрика, ритмика, компьютерная программа.

V. Soloviy, Postgraduate Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE OPPORTUNITIES OF MODERN COMPUTER TECHNOLOGIES FOR ANALYSIS OF THE RHYTHM OF VERSE

The article deals with the analysis of computer programs that could be useful for study of metrical and rhythmical characteristics of poetry. Some examples of using these programs are provided, and some possible ways of their application are regarded.

Keywords: metrics, rhythmic, computer programs.

УДК: 82.091"19"

О. В. Стогній (Рибась), асп.
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

МАЛА ПРОЗА СИЛЬВЕСТРА ЯРИЧЕВСЬКОГО У КОНТЕКСТІ НАРАТИВНИХ ПОШУКІВ ДОБИ FIN DE SIÈCLE

Досліджується специфіка наративних моделей малої прози Сильвестра Яричевського в літературному контексті межі XIX–XX ст. Особлива увага приділяється оповідності автора: образу наратора, типів наративних моделей творів, структури нарації. Методологічно дослідження спирається на класифікації Ж. Женетта та Л. Мацевко-Бекерської.

Ключові слова: наратив, fin de siècle, мала проза, наратор, наративна модель.

Fin de siècle – доба межі XIX–XX століття у європейському контексті. Словосполучення буквально означає "кінець циклу". Таким чином актуалізується метафора завершення попереднього етапу розвитку, що спиралась на картезіанську модель світобудови, та символ уроборосу – змію, що кусає себе за хвіст, – принагідно до вираження замкнутості циклу. Завершення і перехід втілилися в апокаліптичних передчуттях доби, в активному експериментуванні, у поглибленні психологізму, що стало актуальним і для творів українських митців. Саме мала проза "запроваджувала в коло мистецького зацікавлення нові теми, нові художньо-зображувальні засоби, запропонувала нові критерії осмис-